

Má vlast 1918 - 2018

Koncert 11.11.2018 • účinkující a skladatelé

Kladenský symfonický orchestr

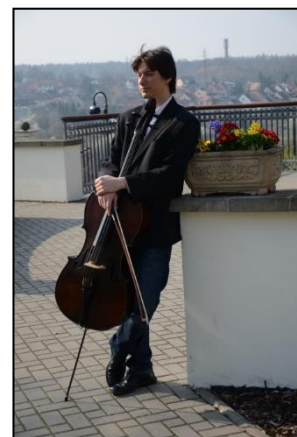

Kladenský symfonický orchestr, člen České asociace neprofesionálních komorních a symfonických těles, člen evropské a světové federace orchestrů, vstoupil v roce 2018 do své 116. koncertní sezóny. Vedení orchestru skvělymi dirigenty (Hynek Kubát, žák Antonína Dvořáka, Vašatovci, Jan Snítíl, Vítězslav Podrazil, Jiří Mikula, Martin Klepetko, Adolf Melichar, Zbyněk Müller, Vlastimil Mareš, Karel Procházka) je společným znakem jeho historie i současnosti. V současné době jsou stálými dirigenty orchestru Karel Procházka a Vlastimil Mareš. S tělesem vystupovali vedle vlastních členů i osobnosti velkého hudebního světa (František Ondříček, Jaroslav Kocián, Ema Destinová, Václav Snítíl, Jaroslav Svěcený, Ivan Ženatý, Jiří Panocha, Pavel Zejfart, Daniel Veis, Jiří Hubička, Miloš Bok, Václav Hudeček, Jiří Bárta, Kazuko Nagatomi ...).

Dramaturgie orchestru vychází z české tvorby zastoupené především obdobím klasicismu a novoromantismu. Nejhranější jsou díla Antonína Dvořáka, prováděny jsou i skladby Smetany, Mendelssohna, Brahmsa, Čajkovského, Griega, Musorgského, Skrjabin, Suka a dalších skladatelů. Orchester stál u zrodu projektu Antonín Dvořák a náš kraj, účinkoval na zámku v Třešti (Mezinárodní vědecká konference), vystupoval na Národních festivalech v Písku a ve Slaném. Zahraniční kontakty navázal v roce 1988, kdy přijal pozvání na Orchesterální seminář v Bad Alexandersbadu, který vyvrcholil koncertem v Selbu, na kterém byla provedena rovněž Dvořákova Symfonie č. 8 G dur Anglická. V příštím roce přišlo pozvání z Mnichova na Mezinárodní festival neprofesionálních orchestrů. V roce 1990 začala spolupráce a výměnné koncerty s Wandsbeker Sinfonieorchester z německého Hamburku, která trvá doposud, když první setkání muzikantů z obou orchestrů proběhlo již na Orchesterálním semináři v Bad Alexandersbadu v roce 1988. Orchester hrál ve Francii (1992) a kontakty navázal (2000 – 2002) s Wansworth Symphony Orchestra z Velké Británie. V Kladně roku 2002 provedl Kladenský symfonický orchestr při příležitosti svého stoletého jubilea pod taktovkou dirigentů, kteří s orchestrem spolupracovali, a za spoluúčasti muzikantů ze spřátelených zahraničních hudebních těles, cyklus symfonických básní Má vlast Bedřicha Smetany. V roce 2007 byl orchestr zastoupen při provedení Dvořákova oratoria Stabat Mater v mezinárodně obsazeném orchestru v rámci Národního festivalu neprofesionálních komorních a symfonických těles na koncertech v České republice a v Německu (Teplice, Freital, Ústí nad Labem, Drážďany), v roce 2008 byl zastoupen v obdobném mezinárodním projektu, tentokrát při provedení Symfonie č. 1 c moll Johannese Brahmsa a Slovanského tance č. 1 C dur Antonína Dvořáka (Ústí nad Labem, Teplice, Drážďany). V roce 2010 to byl mezinárodní projekt Dvořák 2010 a koncerty v Ústí nad Labem a v Drážďanech, na nichž zazněla Symfonie č. 9 e moll Z Nového světa Antonína Dvořáka a Symfonie D dur Lovecká Karla Stamice. V lednu 2011 přišlo pozvání do Hamburku; Kladenský symfonický orchestr byl zastoupen při provedení dvou koncertů s Wandsbeker Sinfonie orchester a Ensemble Felix Kopenhagen z Kodaně v Dánsku. Na koncertech zazněly skladby – Niels W. Gade: Nachklänge von Ossian; Carl Nielsen: Aladdin – Suite, Richard Wagner: Siegfried – Idyll; Janet Albright: Koncert für 3 Violoncelli und Orchester. V roce 2015 byla obnovena spolupráce s Jeanem Dubois, která započala před mnoha lety, francouzským skladatelem, zpěvákem, klavíristou a kytaristou, při provedení jeho skladeb za doprovodu Kladenského symfonického orchestru. Další setkání s Wandsbeker Sinfonieorchester proběhlo v Hamburku v říjnu 2017. V roce 2018 v rámci projektu Má vlast 1918 – 2018 opět zazněla Smetanova Má vlast v provedení Kladenského symfonického orchestru za spoluúčasti hostů ze spřátelených orchestrů z Německa a Velké Británie.

Miroslav Domanja • * 1989 • sólista violoncello

Narodil se 27.06.1989 v Rakovníku. Na violoncello hraje od 6 let. Začínal na ZUŠ Rakovník, kde studoval převážně u MgA. Petra Soukupa. Po dokončení Gymnázia Zikmunda Wintera v Rakovníku nastoupil na Konzervatoř Plzeň do třídy prof. Mikaela Ericssona, v posledním ročníku studoval ve třídě prof. Sergeje Kalyanova a studium ukončil v roce 2014. Na absolventském koncertu hrál také 1. větu Dvořákova Koncertu h moll pro violoncello a orchestr, kteroužto celou skladbu provedl na podzim roku 2014 s Kladenským symfonickým orchestrem. Účastnil se několika soutěží, na kterých získal: 2. místo v krajském kole soutěže základních uměleckých škol v sólové hře v roce 2005, 1. místo v krajském kole soutěže základních uměleckých škol v komorní hře v roce 2007, 3. místo v celostátním (ústředním) kole soutěže základních uměleckých škol v sólové hře v roce 2008. V roce 2009 se účastnil projektu mezinárodního mládežnického orchestru The Young Soundforum of Central Europe. V roce 2012 vystupoval s výběrovým souborem Konzervatoře Plzeň na Smetanovských dnech a na pražském Žižkově. Je členem Kladenského symfonického orchestru a Rakovnického komorního orchestru. S Kladenským symfonickým orchestrem vystupuje také jako sólista • 30.11.2013 Antonín Dvořák: Klid lesa, Rondo • 09.11.2014 Antonín Dvořák: Koncert h moll pro violoncello a orchestr • 06.11.2016 Joseph Haydn: Koncert č. 1 C dur pro violoncello a orchestr • 05.11.2017 Max Bruch: Kol Nidrei.

Bedřich Smetana • 02.03.1824 Litomyšl – 12.05.1884 Praha • skladatel

Představitel operního romantického stylu v českých zemích se narodil jako syn sládka pivovaru hraběte Valdštejna. Studoval v Jihlavě, Havlíčkově Brodě a v Plzni, v Praze byl žákem slepého Josefa Proksche, u něhož studoval kompozici a virtuózní hru na klavír. V padesátých letech 19. století opustil z existenčních důvodů svou vlast a živil se koncertní a pedagogickou prací ve vzdáleném Švédsku. Teprve po zlomení tzv. Bachova absolutismu a říjnovém Diplomu z roku 1860, k němuž se čeští lidé upínali jako k možnosti česko-rakouského vyrovnání, se otvírá prostor i pro realizaci snah českých umělců. Smetana se vrací, aby pracoval ve prospěch českého umění. V roce 1874 se začala projevat fyzická i duševní choroba, která byla příčinou jeho smrti. Smetana dožil svůj věk v ústavu pro choromyslné v Praze a byl pochován na Vyšehradském hřbitově. K jeho operní tvorbě patří Braniboři v Čechách, Prodaná nevěsta, Dalibor, Dvě vdovy, Hubička, Tajemství, Libuše, Čertova stěna. Vrcholným Smetanovým dílem je Má vlast – cyklus šesti symfonických básní inspirovaný historií, legendami a krajinou Čech.

Slavnostní (Triumfální) symfonie E dur, op. 6 Nakladatel: Bärenreiter Praha, s. r. o.

• Ačkoliv dílo Bedřicha Smetany zdomácnělo na našich pódiih divadelních, koncertních i komorních víceméně celé, jeho Slavnostní (Triumfální) symfonie E dur, op. 6, je stále opomíjena a opředena jakýmsi mýtem o podivnosti. Smetana ji začal komponovat v letech 1853-1854 u příležitosti oslav sňatku rakouského císaře a českého krále Františka Josefa I. s Alžbětou Bavorskou. Z toho plyne Smetanou záměrně zvolená koncepce, totiž citace císařské rakouské hymny s Haydnovým chorálem Zachovej nám, Hospodine, jako centrálním hudebním motem symfonie. Krásně opsaný a vázaný exemplář svého nového díla zaslal 26.05.1854 Smetana císařské kanceláři do Vídně. Dedikaci císař nepřijal proto, že měl Smetana skraloup na revolučních událostech roku 1848, pročež tenkrát narychlo odecestoval do Švédska. Poděkování ani vídeňského provedení se tedy Smetana nedočkal a jím zasláný opis skladby se dokonce v Schönbrunnu ztratil. První uvedení symfonie se navzdory této nehodě uskutečnilo již v příštím roce v pražském Konviktu dne 26.02.1855 pod autorovou taktovkou. Ve starších hudebních publikacích se bylo možno o symfonii dočíst přibližně, že toto původní gesto, vzdání holdu novému panovníku v očekávání radostných změn, bylo ještě samotným Smetanou přehodnoceno, a když panovník nesplnil to, co od něho Čechové očekávali, tak Smetana celé své dílo zavrhl a vyjmul z něho pouze 3. větu Scherzo, které k samostatnému koncertnímu provozování určil. Tato 3. věta jako jediná neobsahovala zmiňovanou citaci rakouské hymny. Na sklonku svého života se Smetana k symfonii znovu vrátil a shledal, že není zase až tak špatná, provedl v ní významné retuše a v této nové zkrácené podobě nechal dovést dirigentem Adolfem Čechem v roce 1882. Prvorepubliková koncertní éra si na jakékoliv habsburské reminiscence moc nepotrpěla a příštích padesát let k interpretační tradici celého díla rovněž příliš nepřispělo tím, že výjimkou opět bylo Scherzo. Symfonie se ve 20. století neuplatnila také proto, že ji měli za 2. světové války jako hymnu nacisté a dodnes mají Němci. A tak si české publikum na tuto symfonii nestačilo zvyknout a přijmout ji jako sice trochu nesmělé první symfonické dílo posléze geniálního skladatele. Smetanova symfonie stylově navazuje na obdobná díla své doby, ovlivněná klasicko-romantickou orientací. Sice dodržuje tradiční cyklický čtyřvětý půdorys, ale Smetana neváhá symfonii vybavit jakýmsi nadstandardem v podobě leitmotivu, kterým je citace úryvků císařské rakouské hymny, provázející celé dílo. První dvě věty tak přinášejí vznešeně oslavné intonace s důmyslným prolutím motivů Haydnovy hymny. Scherzo dopřává posluchačům jakési hudební rozradostnění a uvolnění od pateticky vyznívající atmosféry celého díla. Finále je pak koncipováno jako příprava na velkou oslavnou apoteózu, v níž zazní celá rakouská hymna. Novější názory zbavené jakýchkoliv nacionálních adjektiv vytýkají symfonii, že občas upadá do určité hudební rozvláčnosti. Je to pochopitelné, neboť jde o první Smetanovo dílo na půdě tohoto orchestrálního žánru, a byť pochází z pera geniálního skladatele, může trpět drobnými dětskými chorobami, které by však v jeho celkovém vyznění neměly mít poslední slovo. To budíž ponecháno nahrávce českého dirigenta Karla Šejny s Českou filharmonií, která byla pořízena v roce 1955.

Antonín Dvořák • 08.09.1841 Nelahozeves – 01.05.1904 Praha • skladatel

Dvořák hudbu studoval u venkovských kantorů a na varhanní škole v Praze. Pod taktovkou Bedřicha Smetany hrál na violu v orchestru Prozatímního divadla. Byl varhaníkem u sv. Vojtěcha v Praze. Jeho skladby zaujaly J. Brahse, který mu vymohl státní stipendium a doporučil ho berlínskému nakladateli, který vydal Moravské dvojzpěvy, 1. řadu Slovanských tanců. Dvořák začal vystupovat i jako dirigent a klavírista svých děl. Uspořádal devět zájezdů do Velké Británie. Stal se profesorem na Pražské konzervatoři, ředitelem Národní konzervatoře v New Yorku. Komponoval vše od symfonií, oper, písní, komorních skladeb různého nástrojového obsazení až po duchovní hudbu oratorního a kantátového zaměření. Jeho touha stát se profesionálním skladatelem a dokázat světu, že i český národ může mít znamenité umělce, se naplnila. Téměř celé jeho dílo prošlo světem. Dostalo se mu mnoha vyznamenání a světových poct. Dvořákova hudba bude jistě provázet lidstvo až do jeho posledních dnů. Ke Kladnu měl Dvořák velmi osobní vztah. Bydlel zde jeho otec a další příbuzní. Město mnohokrát navštívil. Dokonce v něm už jako uznávaný skladatel uspořádal samostatný koncert. Pomník, který byl tomuto hudebnímu géniovi v Kladně slavnostně odhalen v roce 1926 v blízkosti divadla, je toho připomínkou.

Klid lesa, op. 68/5 • Klid lesa nebo také Klid upravil Dvořák pro violoncello a klavír z 5. části čtyřručního cyklu Ze Šumavy pro koncertní turné po českých a moravských

městech před svým odjezdem do Spojených států. Premiéra skladby, kterou Dvořák později instrumentoval pro doprovod orchestrální, se odehrála ve středočeském Rakovníku.

Karel Procházka • *1974 • skladatel • dirigent

Karel Procházka získal první hudební vzdělání na LŠU v Kladně v oborech violoncello a zpěv. Od roku 1989 je členem Kladenského symfonického orchestru a od roku 2007 jedním z jeho dirigentů. V letech 1990 – 2004 byl členem a sólistou kladenského pěveckého sboru Schola cantorum Sanctae Caeciliae, u jehož sbormistra Jána Čambála studoval zpěv. V roce 2003 absolvoval na Pedf UK Praha a Týnské vyšší odborné škole v oboru Sborníctví chrámové hudby, v roce 2010 na katedře Hudební vědy FF UK Praha. Od roku 1998 působí jako sbormistr a umělecký vedoucí pěveckého sboru Chorus Carolinus Kladno. S ním především uvádí v obnovených premiérách skladby chrámového hudebního archivu ve Smečně. Několik let se věnuje intenzivní badatelské

činnosti, zejména dílu českého skladatele patera Františka Mensiho (1753 – 1829), za což obdržel cenu rektora Karlovy univerzity za vědecký přínos, a dílu kantora z Tuchoměřic Jana Karla Loose (1722 – 1772). Účastní se aktivně řady mistrovských pěveckých kurzů a jako tenorista spolupracuje s řadou hudebních souborů – Harmonia delectabilis Lukáše Vendla, Ritornello Michaela Pospíšila, Ensemble Inégal Adama Viktory, Musica Florea Marka Štrýncla, Kühnův smíšený sbor. Je autorem okolo 80 skladeb, zejména duchovních (Requiem, Te Deum, Dixit Dominus, offertoria, příležitostné skladby, koledy) a písňových textů – zejména vánočních, a rovněž autorem Symfonie in C Královské s podtitulem Ke stému výročí zániku monarchie, která je v premiéře uváděna Kladenským symfonickým orchestrem v rámci projektu Má vlast 1918 – 2018 na koncertě konaném dne 11.11.2018 v Domě kultury Kladno.

Symfonie in C Královská • Symfonie s podtitulem Ke stému výročí zániku monarchie, vznikala průběžně v období 17.10.2015 – 16.09.2018, zásadní kompletace motivů, přepisy a orchestrace v létě 2018. Symfonie obsahuje malá sóla napsaná pro muzikanty Kladenského symfonického orchestru a jejich stálého hosta. Závěr čtvrté věty byl jasný již v počátku, ale jinak pocházejí témata z různých dob. Některá ještě z doby před rokem 2015, kdy ani autor o napsání symfonie neuvažoval. Například třetí téma čtvrté věty pochází již z roku 2007. Ostatní témata se klidně mohla stát částí některé duchovní skladby, kterým se autor věnuje, a kterých zkomponoval již přes sedmdesát. Například téma třetí věty Moderato pastorale, jak i název napovídá, mělo být původně součástí některé vánoční skladby. Samotná myšlenka s titulem a podtitulem Symfonie in C Královské Ke stému výročí zániku monarchie byla až dodatečná. V podstatě vyplynula až s plánovaným koncertem u příležitosti stoletého výročí republiky. Určitě na skladbu nelze pohlížet jako na nějakou formu tzv. protestsongu, ale naopak na uvědomění si mnohem hlubších kořenů našich hodnot a připomenutí si jejich váhy a nesmírného kulturního odkazu celé české státnosti a slavné minulosti našeho národa. Autor je sice duší monarchista, ale ve smyslu k tradicím českých zemí. Toto celé tedy zůstává pouze otázkou smyslu podtitulu díla, nikoliv jeho obsahu s tím, že užití dnes již klasické archaické klasické formy a způsoby zpracování mohou právem tyto dojmy vyvolat. Nicméně autor při tvorbě nehledal nové směry (v dnešní době těžko uchopitelný úkol) ani postupy a držel se osvědčené klasické tradice. Výslovnou zmínku si ale zaslouží již zmíněný závěr symfonie. Zřejmě inspirace Smetanovou Slavnostní (Triumfální) symfonií tu je, ale poněkud v jiném ohledu než Smetanou zvolená citace tehdejší naší rakousko-uherské hymny. Ta vznikla z původního Haydnova císařského kvartetu C dur a jako hymna byla užívána od roku 1797 za Františka I. Karel Procházka ve své symfonii v závěru cituje skladbu ze stejného období a zřejmě i ze stejného autorského pera některého z bratří Haydnů. Původně pochází ze zpěvníku Marie Terezie, vydaného ve Vídni v roce 1774. Na rozdíl od císařské hymny jde o dílko v Čechách nadčasové a s poněkud širším textovým sdělením. Současný katolický kancionál jej uvádí pod číslem 932. Stejně jako je Haydnova hymna dosud živá, tak i parafráze na Te Deum je stále platným hymnem, nejen napříč bývalými zeměmi Rakouska-Uherska. Při chrámových obřadech se tato skladba hraje na závěr slavnostních mší a síla poměrně jednoduché melodie Karla Procházku již jako varhaníka ve Smečně již dávno okouzila, a tak ji celkem přirozeně zvolil na závěr svého díla jako hudebně duchovní poselství a dodání dalšího rozměru jubilejních stoletých oslav české státnosti.

***Kladenský symfonický orchestr přeje svému publiku
příjemný zbytek roku letošního
a všechno dobré v roce příštím.***

V Kladně dne 11.11.2018

